

Titel: Journalen HH

Citation: "Journalen HH", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K18*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2001 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-hh-txr-shoot-id365ee117-6e0e-4f19-99a3-4b34f36c1dcb.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K18

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse 179
2. Datering og kronologi 180
3. Indhold 182

1. Manuskriptbeskrivelse

Journalen HH er en indbundet bog i oktavformat. Den har oprindeligt indeholdt 22 blade eller 44 sider.* To blade med to optegnelser er gået tabt. De er ikke gengivet i H.P. Barfods udgave *Af Søren Kierkegaards Efterladte Papirer*, men indledningsordene findes registreret i Barfods fortegnelse over SKs efterladte papirer (*B-fort.*).* Bindet og de bevarede blade findes i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek.

- HH 1 Manuskriptet består af et papbind overtrukket med rødt, nopret papir. Bindet har lomme på indersiden af både for- og bagperm og lukkemekanisme med tre stropper til blyant eller pen. Ryggen er forsynet med guldlinier og blomsterrosetter. På bindets forside findes i øverste højre hjørne en etiket af SK med mærket »H.H.«. Indersiden af forsatsbladet er i øverste venstre hjørne ligeledes af SK mærket »HH«.
- 20 blade i 8°.*
- Bladene er pagineret 1-2 og 7-43 med blyant på hver anden side (højresiderne). S. [3]-[6] mangler.
- Papir: svært, ribbet; vandmærke: en enhjørning. Tresidet sprængt, grønt snit.
- Mål: 106 x 167 mm.*
- Naturfarvet hæftesnor.
- Bladene er beskrevet hen over hele siden, uden margin. Første blad, der er løst, er foldet på tværs. S. 1 er beskrevet på langs hen over hele siden, med en enkelt marginaloptegnelse (HH:2.a), hvorimod SKs datering »Kbhvn. d. 14 Juni 1840.« (HH:1) er skrevet på tværs ad siden i øverste højre hjørne (jf. illustration i SKS 18, 127). S. [2] er øverst beskrevet på tværs ad siden og nederst på langs (jf. illustration i SKS 18, 128). S. 7, 17, 19, 21, 31, 35 og sidste side er ubeskrevet.
- Håndskriften er omhyggelig og overvejende let læselig; enkelte steder dog mere skødesløs.
- En del korrektioner.
- To sletninger med blækløkker.
- 1 (*B-fort.* 444; KA, A pk. 42 + C pk. 4, læg 2; *Pap.* III A 210-214 + III C 2-25)

2. Datering og kronologi

HH:1, der står på journalens første side, er dateret »Kbhvn. d. 14. Juni 1840«. De øvrige optegnelser er ikke dateret.

I de to næste optegnelser, HH:2 og 3, skitserer SK det, han kalder »mit Standpunkt for en speculativ chr: Erkjendelseslære«. Denne erkendelseslære udkastes under overskriften »*Alt er Nyt i Christo*«, (dvs. Kristus forstås som et brud i menneskeslægtens historie, hvis årsager ikke kan forklares), og den sættes i modsætning til den hegelianske opfattelse (at Kristus opfattes som et trin i menneskeslægtens udvikling). Sidstnævnte opfattelse rubricerer SK derfor under overskriften »*Intet er Nyt under Solen*«. Optegnelserne HH:4 og 5 er korte kommentarer til de to foregående optegnelser. Disse fem første optegnelser i HH er ud fra deres indhold at dømme efter al sandsynlighed skrevet senest juli 1840, altså efter at SK havde afsluttet

den teologiske embedseksamen 3. juli 1840. Ligeledes kan A.P. Adlers magisterafhandling *Den isolerede Subjectivitet i dens vigtigste Skikkelser* fra 1840, bestyrke dateringen af de første optegnelser i HH. På seks løse blade skitserede SK i 13 optegnelser,* fra 4. juni til 10. aug. 1840, en kritik af Adlers hegelianske teologi. HH:1-5 er sandsynligvis skrevet samtidig med disse optegnelser.

SK fuldendte sin teologiske embedseksamen 3. juli 1840, og 17. nov. samme år indtrådte han i Det kongelige Pastoral-Seminarium som nr. 252. I en attest fra Pastorseminariet, dateret 1. okt. 1841 og underskrevet af forstander B. Münter, bevidnes det, at »Mag. artium Hr. Søren Aabye Kierkegaard i Vintersemestret 1840-41 har deeltaget i de homiletiske og catechetiske Øvelser«. Af Pastorseminariets protokol fremgår det endvidere, at SK, ud over det obligatoriske ene semester, også deltog i øvelserne i det efterfølgende sommersemester 1841.* Det var formentlig under deltagelsen i vintersemestrets øvelser, at SK tog journalen HH i brug og skrev en række prædikenudkast. I sommersemestret var han travlt beskæftiget med udarbejdelsen af sin magisterafhandling *Om Begrebet Ironi*, der udkom 29. sept. 1841,* og har givetvis ikke været særlig aktiv i øvelserne på Pastorseminariet i denne periode.

Journalen HH må således være skrevet i tidsrummet juni 1840 til marts 1841, hvor vintersemestret sluttede.

3. Indhold

Journalen HH består af 34 optegnelser og indeholder hovedsagelig skitser og udkast til prædikener, som SK udarbejdede i forbindelse med øvelserne på Pastorseminariet.

Det kongelige Pastoral-Seminarium blev oprettet ved anordning af 3. jan. 1809 med det formål at forestå den praktiske præsteuddannelse. Gennem forelæsninger og øvelsesrækker tilbød seminariet teologiske kandidater undervisning i den praktiske teologiske discipliner såsom homiletik (læren om at prædike), kateketik (læren om katekismusundervisning, ved spørgsmål og svar), liturgi (læren om gudstjenestens forløb og indretning), psykologi og kirkeret.

SK blev som nævnt optaget i nov. 1840, hvor han det følgende år bl.a. deltog i en række homiletiske øvelser. Det fremgår af optegnelserne i journalen HH, hvorledes SK med afsæt i udvalgte tekststeder fra Bibelen forsøger at indkredse temaer og dispositioner til forskellige prædikener. Af de 34 optegnelser er 14 forsynet med en overskrift.

HH:2 tager udgangspunkt i Andet Korintherbrev og Prædikerens Bog og indeholder under de to overskrifter »*Alt er Nyt i Christo*« og »*Intet er Nyt under Solen*« SKs udkast til en kristen erkendelseslære. Optegnelsen kommenteres kort i den efterfølgende optegnelse, HH:3.

HH:8 og HH:9 omhandler beretningerne om Guds prøvelse af Abraham i 1 Mos 12-25 og Abraham som troens fader. SK har anvendt to optegnelser i journalen HH som forlæg for dele af sine trykte skrifter. Det gælder HH:8, der i omarbejdet form indgår i »Lovtale over Abraham« i *Frygt og Bæven*, ligesom motivet med Abraham og Isak på Morijabjerget varieres i de fire »Stemninger« sammesteds.* Og det gælder optegnelsen HH:10, der bærer overskriften »*Om det Opbyggelige, der ligger i den Tanke at vi mod Gud altid have Uret*«. Denne overskrift indgår med enkelte variationer i »Ultimatum«, i anden del af *Enten – Eller*.*

HH:12 er et udkast til en prædiken under overskriften »**Guds Prøvelser**«, hvor SK tager afsæt i Hebr 12,5-6. I HH:19-20 kredser SK om erfaring: i HH:19 med udgangspunkt i beretningen om farisæeren Nikodemus i Joh 3,1-15 under overskriften »*Hvad det er at ville gjøre Erfaring*«, og i den kortere optegnelse HH:20 om »Xstlig Erfaring«. Også i HH:30 tages emnet op, her under overskriften »*Om det at ville gjøre Erfaring*«. Journalen HH afsluttes med tre korte optegnelser, HH:32-34, der med afsæt i blandt andet Rom 8,38-39 og Matt 22,1-14 alle er korte udkast til prædikener. HH:32 har overskriften »Homilie«, hvad der understreger de afsluttende optegnelser nævnte karakter.

I perioden frem til påbegyndelsen af journalen HH skrev SK også i notesbog 5. Der er et indholdsmæssigt sammenfald mellem enkelte kortere optegnelser i denne notesbog og journalen HH. Det drejer sig om HH:12, 17, 25 og 26, hvor henkastede ideer fra notesbogen bliver genoptaget og elaboreret i forbindelse med undervisningen på Pastorseminariet. Sideløbende med journalen HH skrev SK tillige fem prædikenudkast i journalen EE.*

Det kan hermed konkluderes, at SK daterede det første blad 14. juni 1840. Efter afslutningen af den teologiske embedseksamen 3. juli 1840 nedfældede han fem optegnelser (HH:1-5) med udkast til en kristelig

erkendelseslære. Han genoptog journalen i nov. 1840, hvor han brugte den til at skrive prædikenudkast i forbindelse med sin deltagelse i øvelserne på Pastorseminariet.